

Tommy Petersen á hestbaki við dótturina í býnum Surket, har hann skal fáa almennu umsitingin at virka

Jól við sól og chilli

Danski útisetaföroyingurin Tommy Petersen og familjan fáa ikki kavajól í ár. Hinvegin vera helst høsnaðingi við chilli á skránni hjá familjuni, ið setti kós móti Nepal fyrr í ár í arbeiðsørindum fyri DANIDA

NICLAS JOHANNESSEN

Í Himmalaya fjøllunum – í lítlu bygðini Surket í Nepal – stendur vanahugsan fyri falli hjá føroyskum embætismanni og familju.

24. desember stendur fyri durðum. Men her er ongin jólastákan. Heldur ongin kavi. Og jólamadurin er púra ókendur her um leiðir.

Í Nepal er snøgt sagt vanligur gerandisdagur. Ein relativur hávetur við umleið 12 hitastigum og grøðrarikum sinnopsmarkum er karmur um lívið hjá teimum umleið 300.000 innbúgvunum í hesum økinum.

Og eisini hjá føroyska embætismanninum.

Tí her í Surket halda Tommy Petersen, konan Maja og dóttarnar Lív og Gyða til. Tommy, sum í vár fór í farloyvi úr Tinganesi og annars fyllti fimti ár í október skal halda síni fyrstu jól saman við familjuni – har ongi jól eru at hátíðarhalda.

Her er ongin jólastákan og heldur onki jólastress. Ein handil sigst vera í býnum, sum selur plastikk jólatrø. Tað man helst vera tí, at viðkomandi keypmadur hevur hoyrt okkurt gramlið um, at teir fáu vesturlendingarnir, sum eru her, halda jól og keypa jólatrø. Annars er onki sum ber boð í býnum, at jólini eru í hond.

– Hesum havi eg kortini onki ímóti. Hetta gevur tær

høvið, sjálvur at hugsa um, hvat tú heldur jólini vera, sigur Tommy Petersen, ið verður tann einasti í umsitingini í Surket, sum fer í jólafrí.

Skilja onki

– Minir starvsfelagar og okkara grannar skilja púrt onki av, at vit nú skulu halda jól og fara í jólafrí. Men tey goðtaka tað, serliga tá eg havi greitt teimum frá, at okkara jól kunnu sammetast við teirra halghátíð, sum verður hildin um heystið. Um heystið halda hinduarnar nevnliga frí í triggjar vikur, har tey heiðra teirra gudar.

Hinduismen er nevnliga alræðandi relegiónin í Nepal. Er Hinduismen gomul – grunløgð umleið 2000 ár fyri Kristi føðing – so er demokratið ungt.

Demokratið hevur minni enn tiggju ár á baki í Nepal. Og tað er í roynd og veru í tí høpi, at Tommy Petersen nú starvast í Nepal.

– Vit hava seinastu tiggju árin spælt við tankanum um, at tað hevði verið stuttligt at farið út í heim – inn í aðra mentan – at roynt seg, sigur Tommy Petersen.

– Vit sœu eina lýsing, har DANIDA søkti eftir fólki til eina ættan í Nepal, har mál-ið er at desentraliserað miðfyriritingina í landinum, sum sambært tradítiónina hevur hildið til í høvuðsstaðnum Kathmandu, sigur Tommy.

Blítt fólk

Hann fekk starvið. Og so gekk leiðin avstað í summar longu leiðina til Nepal. Og vegurin er ikki bara drúgvur í kilometrum – eisini mentala fjarstøðan er øgilig.

– Skal tú generalisera, so kann sigast um nepalesarar, at tey eru serstakliga blíð. Vit eru ótrúliga væl móttikin og gestabliðni er stórt, hóast fátækradómur er eyðsýnt. Her, sum eg arbeiði, er talan um miðalklassa, meðan okkara grannar – har vit búgva – eru øll arbeiðsaraklassi.

– Kortini eru fólkin, eg arbeiðið saman við, væl upplýst, og tað er ongin ivi um, at útbúgvingarstøðið er høgt.

Hinvegin er analfabetisma ein stórur trupulleiki fyri tann partin av fólkinum, sum ikki hava fingið størvegis skúlagongd, vísir Tommy Petersen á.

– Nepal hevur verið sentralistiskt land og korrupsión er als ikki ókent fyrbrigdi, sigur Tommy um bóndasamfelagið, har heili 85% av íbúgvunum dúva upp á landbúnaðin.

Kortini eru tað ikki grísar, neyt og annað kjøt, sum eyðkennir bóndalívið.

– Her eta tey ikki nógv kjøt. Vit eta hálvavegna vegetarískt. Rís og rúgva av grøntmeti er gerandiskostur. Sníkjur kjøt seg upp í, so verður tað altíð skorðið í strimlar og eti í smáum mongdum, sigur Tommy og

leggur aftrat, at matur lítið í teirra tonkum, nú stundar til jóla.

Tað verður heldur ikki í Nepal, at jólini vera hildin. Familjan Petersen setir nevnliga kósina bóti heilaga býnum Dehli í India, har jólini fara at vera hildin.

– Mat hava vit ikki hugsa um. Men eg kann hugsa mæ, at vit fara at eta høsnaðingi við chilli jólaaftan.

Alla leiðina úr Danmark kemur sonur teirra. og tey eru øll samd um, at keypa hvørjum øðrum jólagávu í India.

– Men tað verður neyvan nakað jólatrø á skránni.

Vinurin Gammel Dansk

Hóast gávurnar ikki vera pakkaðar upp fyrr enn jólaaftan í brennandi hitanum í Dehli, so veit Tommy longu, hvør tann eina gávan verður. Og hon riggar best avkøld.

– Ja, sonurin hjá mær hevur lovað at taka eina flösku av Gammel Dansk við sær úr Danmark. Tá eg fyllti 50 í heyst fekk eg triggjar og tað kom væl við, sigur Tommy og leggur aftrat, at í Surket ber ikki til at keypa alkohol yvirhøvur.

– Tú kanst gott nýta alkohol, men ein lóg forbjóðar

Hóast fátækradómur er stórt í Surket, so er blíðskapurin ófóru, og yngsta dóttir, Gyða, hevur longu fingið hópin av vinnum

fara til grannabygdina og keypa. Har er loyvi at selja. Og hóast tað er ikki loyvt at keypa ella selja alkohol í Surket, so er onki forboð móti at drekka alkohol kortini, sigur Tommy Petersen.

Og soleiðis kann farloyvisarbeiðandi embætismaðurin kanska eina stilla stund saman við familjuni leska sær við norðulendskt kryddað drykkinum oman á chilli rett í jólahitanum hinumegin knöttin.

– Síðani konan og eg fluttu til Føroya í 1974 hava vit viðhvørt spælt við tankanum, at tað hevði verið stuttligt at roynt at liva onkra heilt aðra staðni, har mentan og klima er eitt heilt annað.

Øll trý börnini hjá Maju og Tommy eru fodd og upp-vaksin í Føroyum.

– Vit vildu vísa børnunum, at hvussu tú kanst liva øðrvísi aðrastaðni í heimnum, sigur Tommy.

– Eg veit, at hóast henda verðin kann tykjast nógv øðrvísi enn okkara, so haldi eg meg kortini kunna siga, at nógv av virðinum eru tey somu.

– Hóast tey her dyrka fleiri gudar, so gongur lívið í mangar mátar út upp á tað sama. Eg kann taka dømi frá arbeiðnum hjá mær, har karmarnir eru heilt øðrvísi enn í Føroyum. Pengar er lítið av, tóknin er ikki frammaliga, bygningarnir skroylligir. Kortini ger fyriritingin her grundleggjandi júst somu tænastu, sum í Føroyum.

Tommy heilsar sjálvsagt øllum vinum og kenningum og ein serlig jólahilsan fer til øll tey, sum ganga við tonkum um at fara út í heim at víkka horisontin.

– Farið avstað! Og farið aðrenn tit eru 40. Gleðilig jól.

